

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОП17 ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ З РОДИНАМИ

Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
(шифр і назва напрямку підготовки)
Освітня програма Дошкільна освіта
факультет педагогічний
(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма «Теорія та методика співпраці з родинами» для студентів
за спеціальністю 012 Дошкільна освіта
Мова навчання українська

Розробники: Шадюк О.І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф.Поніманської Т.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф.Поніманської Т.І.

Протокол від. “27” серпня 2019 року № 8

Завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф.Поніманської Т.І.

 (проф. Дичківська І.М.)
(підпис)

Робочу програму схвалено методичною комісією факультету за спеціальністю 012 Дошкільна освіта

Протокол від “30” серпня 2019 року № 2

Голова методичної комісії педагогічного факультету

 (доц. Н.А.Сяська)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів –3	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка	Нормативна		
	Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»			
Модулів – 2	Додаткова спеціальність: 016 «Спеціальна освіта», 053 «Психологія», 013 «Початкова освіта»	Рік підготовки:		
Змістових модулів – 2		4-й	4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання Педагогічний спектакль (підготувати і провести будь-яку форму роботи з батьками)		Семестр		
Загальна кількість годин - 90				8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 3		Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
			20 год.	6 год.
	Практичні, семінарські			
	16 год.		4 год.	
	Лабораторні			
	– год.		– год.	
	Самостійна робота			
54 год.	80 год.			
Індивідуальні завдання: год.				
Вид контролю: залік				

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів уявлень про педагогічні технології роботи з родинами як системи педагогічної діяльності, що визначається конкретизацією освітніх цілей, точною оцінкою ефективності проміжних та підсумкових результатів.

Навчальна дисципліна сприяє набуттю студентами таких **компетентностей:**

1. Здатність до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення.
2. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, до вільного користування засобами сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.
3. Здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми, приймати рішення і діяти відповідно до моральноетичних і правових норм.
4. Здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій та до проектної організації діяльності, до забезпечення безпеки діяльності власної та інших учасників освітнього процесу.

5. Здатність до вільного спілкування і співпраці державною та рідною мовами (усно і письмово).
6. Здатність до організації роботи з батьками.

Завдання: розвиток у студентів елементів технологічного мислення; підготовка до засвоєння конкретних методик педагогічної взаємодії з родиною; ознайомлення з основними вимогами до організації роботи з батьками; навчання методам дослідження сім'ї.

3. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сутність та закономірності розвитку особистості; особливості розвитку родинної педагогіки; нормативно-правову базу стосовно сім'ї; види та типи сімей; форми роботи з родиною; психологічні особливості вивчення сім'ї.

вміти: конструювати цілісний педагогічний процес у взаємозв'язку і взаємовпливі таких його компонентів як дошкільний навчальний заклад і родина; алгоритмізувати свою діяльність; спілкуватися з батьками; налагоджувати стосунки з батьками; визначати конкретні завдання навчально-виховної роботи.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Родинна педагогіка

Тема 1. Історія виникнення родинної педагогіки.

Теорія сімейного виховання в Україні та її історичне коріння. Велика патріархальна сім'я у східних слов'ян (V-VI ст.). Виховання у малій сім'ї.

Територіальна сусідська община та чинники соціалізації дітей (дитяче побратимство і посестринство, союзи ровесників, молодіжні товариства, загони „отроків” – воїнів місцевих князів) на Русі у VIII-IX ст.

Зміни в духовному житті сімейних слов'ян із впровадженням християнства на Русі. Виховання дітей у князівських та боярських сім'ях в період феодальної роздробленості. „Повчання” Володимира Мономаха” – найвище досягнення педагогічної думки Київської Русі.

Думки Г.Сковороди з приводу батьківського виховання. Т.Г.Шевченко про роль сім'ї у правильному вихованні дітей.

З'їзди з питань сімейного виховання (1900-1978рр.).

Термін "народні виховні традиції". Складові елементи народних виховних традицій. Родинні виховні традиції. Функції родинних виховних традицій.

Зв'язок сімейної педагогіки з іншими науками. Джерела сімейної педагогіки. Специфіка функцій сучасної сім'ї. Об'єктивні і суб'єктивні умови виховних можливостей сім'ї. Типи сімей та їх характеристика. Стили виховання. Матеріали та нормативні документи на допомогу педагогам у роботі з батьками.

Тема 2. Взаємодія сім'ї і ДНЗ в процесі розвитку особистості дитини. Робота з батьками майбутніх школярів. Підготовка дитини до дошкільного навчального закладу. Взаємодія з батьками при вступі дитини в ДНЗ. Готовність дошкільника до шкільного навчання. Інформація для батьків при вступі дитини до ДНЗ. Робота з батьками діти яких не відвідують дошкільний навчальний заклад. Групи нетривалого перебування в дошкільному навчальному закладі. Допомога батькам у виборі дошкільного навчального закладу. Взаємодія з батьками при вступі дитини до дошкільного навчального закладу. Ведення документації по роботі з родинами.

Тема 3. Батьки в сучасному дошкільному закладі. Сучасні підходи до проблеми взаємодії дошкільного навчального закладу і родини. Положення про ДНЗ, Закон України „Про дошкільну освіту”, як сучасні засоби демократизації та гуманізації.

Складові впровадження сучасних підходів до співпраці дошкільного закладу та сім'ї. Категорії батьків (колеги і партнери, небайдужі однодумці, споживачі та гості).

Труднощі виховання дітей у молодих сім'ях. Причини ускладнення внутрішньосімейних стосунків. Цілеспрямоване та комплексне вивчення сучасного стану сімейного виховання в молодій сім'ї. Групи батьків. Перспективні напрями психолого-педагогічної освіти батьків.

Тема 4-5. Формування педагогічної культури батьків та основні форми співпраці дошкільного навчального закладу з родинами. Цілеспрямований науковий пошук у роботі ДНЗ з сім'ями. Поняття про педагогічної культури батьків та її формування. Компоненти педагогічна культура батьків. Роль ДНЗ в підвищенні педагогічної культури батьків.

Права і обов'язки батьків. Сім'ї, які допускають відхилення у вихованні дітей. Педагогічно неспроможні сім'ї. Пасивні та антипедагогічні сім'ї. Батьки, яких поглинула бізнесова діяльність. Тематичний матеріал методичного кабінету з питання співпраці ДНЗ з родинами. Правила педагогічного спілкування з батьками. Принципи взаємодії з батьками.

Специфіка форм співпраці ДНЗ з родинами. Форми роботи з батьками (колективні, індивідуальні, наочно-письмові, групові). Основні заповіді батьківства. Наступність і планування співпраці дошкільного навчального закладу з родинами.

Змістовий модуль 2. Проблеми сімейного виховання

Тема 6. Робота вихователя з різними типами сімей. Особливості організації співпраці ДНЗ з різними типами сімей. Зустріч вихователя з батьками. Чинники негативного впливу на виховання в сім'ї. Неповні сім'ї. Завдання роботи з неповними сім'ями. Педагогічна тактика спілкування вихователя з неповними сім'ями. Педагогічна допомога неповним сім'ям.

Неблагополучна сім'я як психолого-педагогічна проблема. Причини неблагополуччя в сім'ї. Родини, які продукують так званих педагогічно занедбаних дітей. Насилля в неблагополучних сім'ях. Діти в прийомній сім'ї.

Своєрідність взаємодії з родинами різного етнічного походження і релігійних переконань.

Тема 7. Психологічні аспекти в роботі з родинами. Завдання і методи сімейної педагогіки. Індивідуальна психологічна консультація. Необхідність консультування батьків. Основні принципи родинного виховання.

Напрямок групової роботи з батьками заснований Х. Джайноттом. Біхевіористичний підхід до роботи з батьками. Моделі, які пояснюють взаємодію дітей та їхніх батьків.

План вивчення сім'ї. Методи вивчення сім'ї (спостереження, бесіда, анкета, діагностичні методики, тести). Вивчення досвіду сімейного виховання.

Шляхи поліпшення міжособистісних стосунків. Конфлікти в спільній діяльності педагога і родини. Умови розвитку співпраці дошкільного навчального закладу з родинами.

Батьківський авторитет. Удавані авторитети за С.Макаренком (авторитет сили або придушення, авторитет резонерства, авторитет доброти, авторитет підкупу, авторитет віддалі, авторитет чванства, авторитет педантизму, авторитет любові, авторитет дружби).

Тема 8. Роль членів родини у сімейному вихованні. Відповідальність батьків за виховання дитини. Права та обов'язки батьків, встановлені законодавством. Функції членів родини щодо виховання дитини. Мати для дитини. Батько для дитини.

Тема 9. Зміст і форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей. Напрями діяльності соціального педагога з сім'ями. Групові та індивідуальні форми роботи із неблагополучними родинами. Особливості соціально-педагогічної діяльності з конфліктними родинами. Соціальна допомога сім'ям, де батьки зловживають алкоголем або наркотиками. Робота з батьками, які мають низький морально-культурний рівень. Зовні благополучні сім'ї та допомога їм у вирішенні родинних проблем.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Родинна педагогіка												
Тема 1. Історія виникнення родинної педагогіки	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Взаємодія сім'ї і ДНЗ в процесі розвитку особистості дитини	6	2				4	8					8
Тема 3. Батьки в сучасному дошкільному закладі	10	2	2			6	8					8
Тема 4-5. Формування педагогічної культури батьків та основні форми співпраці	16	4	4			8	20	2	2			16
Разом за змістовим модулем 1	42	10	8			24	46	4	2			40
Змістовий модуль 2. Проблеми сімейного виховання												
Тема 6-7. Робота вихователя з різними типами сімей	18	4	2			12	20	2	2			16
Тема 8. Психологічні аспекти в роботі з родинами	10	2	2			6	8					8
Тема 9. Роль членів родини у сімейному вихованні	10	2	2			6	8					8
Тема 10. Зміст і форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей	10	2	2			6	8					8
Разом за змістовим модулем 2	48	10	8			30	44	2	2			40
Усього годин	90	20	16			54	90	6	4			80
Модуль 2												
ІНДЗ	12					12						12
Усього годин	12					12						12

6. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розвиток сімейного виховання	2
2	Виховний потенціал родини	2
3	Форми роботи ЗДО з родиною	4
4	Робота з різними типами сімей	2
5	Сучасний підхід до вивчення сім'ї	2
6	Законодавча база на допомогу у роботі з родинами	2
7	Педагогічна культура сучасної української сім'ї	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p><i>Тема: Розвиток сімейного виховання</i></p> <p>1. Прочитайте притчу Г.Сковороди „Вдячний Єродій” і зробіть відповідні письмові висновки щодо сімейного виховання.</p> <p>2. Знайдіть твори українських письменників, в яких йдеться про сімейне виховання (зробити письмовий запис уривків).</p> <p>3. Підберіть 3-4 коліскові різних народів, проаналізуйте закладені в них цілі виховання, які образи в них використовуються і чому?</p> <p>4. Випишіть прислів'я та приказки про тата, маму, сім'ю, сімейні відносини, які з них є доступними дітям старшого дошкільного віку.</p>	2 2 2 2
2	<p><i>Тема: Педагогічна культура сучасної української сім'ї</i></p> <p>1. Проаналізуйте розділ Оптимізація взаємодії педагога з батьками у Програмі розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі».</p> <p>2. Складіть пам'ятку для батьків з порадами на одну із тем: «Роль батька, роль матері у вихованні дитини» «Як змістовно і цікаво організувати вдома новорічні свята» «Дитячі страхи – їх розвиток та запобігання».</p> <p>3. Зробіть рекламу професії гувернера у будь-якій формі.</p> <p>4. Випишіть або складіть оповідання чи розповіді про батьків.</p> <p>5. Наведіть приклади ситуацій в яких виникають труднощі в працівників ДНЗ у роботі з батьками</p>	2 2 4 2 2
3	<i>Тема: Форми роботи з родиною</i>	

	1. Проаналізуйте форми роботи з батьками, які ви використовували або спостерігали під час педагогічної практики. 2. Зробіть усну презентацію нетрадиційної форми роботи з батьками, доведіть її значимість, доцільність та цікавість. 3. Створіть мультимедійну презентацію для батьків на тему: «Сучасна іграшка для моєї дитини». 4. Розробіть сценарій проведення батьківських зборів та підготуйте матеріали (тези виступів, ескізи наочності). 5. Розробіть проект пам'ятки для батьків.	2 2 2 2 4
4	<i>Тема: Робота з різними типами сімей</i> 1. Познайомтесь з одним із журналів, адресованих сучасній сім'ї, і підготуйте його рекламу, із захистом якої виступите на практичному занятті. 2. Проаналізуйте заповіді Я.Корчака батькам, покажіть їхній гуманістичний зміст, доведіть їхню актуальність на сучасному етапі. 3. Розробіть рекомендації для матері, яка одна виховує дитину. 4. Запропонуйте схему та план роботи із неблагополучною сім'єю. 5. Складіть анкету для батьків дітей дошкільного віку на виявлення важливого для вас факту. 6. Вирішіть педагогічні задачі	2 2 2 4 2 2
5	<i>Тема: Законодавча база на допомогу у роботі з родинами</i>	2
6	<i>Тема: Сучасні підходи до вивчення сім'ї</i> 1. Участь у роботі тренінгу для батьків	4
7	<i>Тема: Виховний потенціал родини</i> 1. Ігрова вправа «Вибери адекватний спосіб дії»	2
	Разом	54

7. Індивідуальні завдання

Написати сценарій та підготуватись до проведення педагогічного спектаклю на тему: «Цікаві форми роботи з батьками».

Зміст педагогічного спектаклю:

- повний сценарій педагогічного спектаклю;
- актуальні форми роботи з батьками;
- уривки не менше 3 форм роботи;
- демонстрація проблемних ситуацій педагога з батьками та вирішення їх;
- супровід показу відео демонстрацією.

11. Засоби діагностики результатів навчання (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- залік;
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

12. Критерії оцінювання результатів навчання.

Загальні критерії оцінювання

I рівень – початковий. Відповідає здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

II рівень – середній. Здобувач вищої освіти відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

III рівень – достатній. Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень. Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.

IV рівень – високий. Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, узагальненими, системними; він вміє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Рівні навчальних досягнень студентів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
I. Початковий	3 Незадовільно повторним FX1-34 F зобов'язковим вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними; може обрати правильний варіант відповіді (на рівні "так - ні"); може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; виконує 20 % від загальної кількості тестів.
	35-59 незадовільно можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти відтворює менш як половину навчального матеріалу; за допомогою викладача виконує елементарні завдання, наводить приклади; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, не має сформованих умінь та навичок; виконує 30 % від загальної кількості тестів.

II. Середній	60-63 (E) задовільно	Здобувач вищої освіти має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує 45 % від загальної кількості тестів.
	64-73 (D) задовільно	Здобувач вищої освіти знає більш як половину навчального матеріалу; розуміє основний навчальний матеріал; здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, відтворити його з помилками та неточностями; має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати; орієнтується в хронології; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати під час відповіді допоміжні наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує від 55 до 65% від загальної кількості тестів.
III. Достатній	74-81 (C) добре	Знання здобувача вищої освіти є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях. Правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; здатен проаналізувати відповіді іншого студента; з допомогою викладача скласти план реферату, може опрацювати матеріал самостійно, уміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує від 75 % до 80 % від загальної кількості тестів.
	82-89 (B) добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен самостійно опрацювати навчальний матеріал, але потребує консультацій з викладачем; виконує прості творчі завдання; виконує 85 % від загальної кількості тестів.

IV. Високий	90-100 (А) відмінно	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування і нахили. Самостійно виконує від 95% до 100% від загальної кількості тестів.
-------------	----------------------------	--

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9-10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	20	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

14. Методичне забезпечення

1. Державні нормативні документи.
2. Навчально-методичний комплекс дисципліни (НМКД) і навчально-методичний комплекс спеціальності.
3. Тестові завдання.

15. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А.М.Богуш. Київ: Видавництво, 2012. 26с.

2. Беленька Г.В., Богиніч О. Л., Машовець М. А. Здоров'я дитини – від родини. Київ: СПД, 2006. 220 с.
3. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Руднік, І. В. Молодушкіна. Харків: Вид. група «Основа», 2013. 222с.
4. Жаровцева Т.Г. Неблагополучна сім'я: своєрідність, проблеми, педагогічна підтримка. Одеса: СВД М.П.Черкасов, 2004. 220с.
5. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: „Академвидав”, 2015. 456с.
6. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» (нова редакція). У 2 ч. / Аксьонова О.П., Аніщук А.М., Артемова Л.В. [та ін.]; наук.кер. О.Л.Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 452с.
7. Родинна педагогіка; Навчально-методичний посібник / А.А.Марушкевич, В.Г.Постовий, Т.Ф.Алексєенко та ін. Київ: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 216с.

Допоміжна література

1. Долинна О., Низковська О. Батьки в дошкільному закладі: споживачі та гості чи партнери однодумці?. *Дошкільне виховання*. 2007. №1. С. 6-8.
2. Доронова Т. Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями. *Дошкольное воспитание*. 2003. №1. С.60-65.
3. Ігнатенко В. Опікуємося дитиною разом із родиною. *Дошкільне виховання*. 2004. №10. С.16-17.
4. Кирієнко Т. Співпраця з родиною. *Дошкільне виховання*. 2006. №10. С.7-9.
5. Ковтун О. Єдиний простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7-15.
6. Козак Н. Як вибрати дитячий садок. *Дошкільне виховання*. 2007. №1. С.9-11.
7. Кондратенко Р. Метод проектів у роботі з батьками. *Дошкільне виховання*. 2008. № 5. С. 11-13.
8. Ладивір С. Родинні джерела духовності. *Дошкільне виховання*. 2012. № 5. С. 6-9.
9. Ладивір С. Секрети батьківської педагогіки. *Дошкільне виховання*. 2008. № 6. С. 3-6.
10. Манилюк Ю. Оптимальна модель взаємодії у дитсадку. *Дошкільне виховання*. 2012. № 3. С. 11-14.
11. Полякова О. Робота з батьками в дошкільному закладі. *Дошкільний навчальний заклад*. 2007. № 4. С. 2-16

16. Інформаційні ресурси

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства
2. www.udl.org.ua – українська система дистанційного навчання
3. www.education.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки
4. www.nbuv.go.ua – сайт бібліотеки ім.В.Вернадського